Vught

Besluit B&W gemeente Vught

Onderwerp	Implementatie Artificial Intelligence (AI) binnen de gemeentelijke organisatie.
Afdeling	IV
Zaaknummer	Z26 - 311212
Documentnummer	BW/26 - 785820
Vertrouwelijkheid	Openbaar
Portefeuillehouder	C.N.A. Nijkerken-de Haan
Datum vergadering	28 september 2026

Toelichting besluit

Voorstel

1. In te stemmen met een gefaseerde aanpak voor de verdere implementatie van AI, langs drie sporen:

- technische randvoorwaarden: een technische voorziening aanschaffen voor AI-governance, cybersecurity en het bewaken van de naleving van de AVG;

- kennis en adoptie: enthousiaste pioniers en voorlopers binnen de organisatie aanwijzen en faciliteren om collega's mee te nemen in het verantwoord en effectief werken met AI.

- procesverbetering: starten met een bedrijfsproces binnen het team Vergunningen en Veiligheid. Een externe partij analyseert deze processen op mogelijkheden voor AI- toepassingen en ondersteunt vervolgens bij de implementatie. Bij een succesvolle aanpak wordt deze werkwijze jaarlijks binnen een volgend team toegepast;

2. Vast te houden aan het huidige AI-beleid, waarbij medewerkers AI kunnen gebruiken binnen de vastgestelde kaders en richtlijnen.

3. Een bedrag van € 68.000 ter integrale afweging op te nemen in de meerjarenbegroting 2027 en verder, bestaande uit circa € 50.000 per jaar voor de technische voorziening en circa € 18.000 voor de eerste procesanalyse en implementatieondersteuning.

4. Op dit moment geen organisatiebrede AI-abonnementen beschikbaar te stellen en individuele aanvragen via Topdesk te blijven beoordelen.

Besluit

1. In te stemmen met een gefaseerde aanpak voor de verdere implementatie van AI, langs drie sporen:

- technische randvoorwaarden: een technische voorziening aanschaffen voor AI-governance, cybersecurity en het bewaken van de naleving van de AVG;

- kennis en adoptie: enthousiaste pioniers en voorlopers binnen de organisatie aanwijzen en faciliteren om collega's mee te nemen in het verantwoord en effectief werken met AI.

- procesverbetering: starten met een bedrijfsproces binnen het team Vergunningen en Veiligheid. Een externe partij analyseert deze processen op mogelijkheden voor AI- toepassingen en ondersteunt vervolgens bij de implementatie. Bij een succesvolle aanpak wordt deze werkwijze jaarlijks binnen een volgend team toegepast;

2. Een bedrag van € 50.000,- op te nemen als autonome ontwikkeling in de meerjarenbegroting 2027 en verder en in BURAP2 voor de technische voorziening;

3. Een bedrag van € 18.000 ter integrale afweging op te nemen in de meerjarenbegroting 2027 en verder voor de eerste procesanalyse en implementatieondersteuning.

Eerdere besluitvorming

N.v.t.

Inleiding

Op verzoek van het college is verkend welke concrete vervolgstappen nodig zijn om de mogelijkheden van Artificial Intelligence (AI) binnen de gemeentelijke organisatie verder te benutten en wordt dit voorstel aangeboden. Op 27 januari 2026 heeft een inspiratiesessie plaatsgevonden over de inzet van AI binnen de gemeente Vught. Aan deze bijeenkomst namen het college, de griffie, de directie en het managementteam deel. Tijdens deze sessie is de wens uitgesproken om de mogelijkheden van AI verder te concretiseren en te vertalen naar een uitvoerbare en beheersbare aanpak. Kort voor het zomerreces zijn in overleg met het college bovengenoemde sporen benoemd en is de portefeuillehouder verzocht om dit te verwerken in een concreet voorstel.

Uit de verdere verkenning blijkt dat de grootste kansen niet alleen liggen in het gebruik van generatieve AI, bijvoorbeeld door medewerkers te ondersteunen bij het formuleren van teksten of het beantwoorden van vragen. De meeste meerwaarde kan worden bereikt door te kijken naar bestaande gemeentelijke werkprocessen en te onderzoeken waar AI kan bijdragen aan efficiënter, sneller en kwalitatief beter werken. Daarom wordt voorgesteld om de verdere implementatie van AI gefaseerd aan te pakken, waarbij procesverbetering centraal staat en AI-prompting slechts één van de mogelijke toepassingen is.

Beoogd effect

Door AI verantwoord in te zetten bij repeterende taken ontstaat meer tijd voor maatwerk, complexe beoordelingen en persoonlijk contact met inwoners en ondernemers. De procesgerichte aanpak borgt dat AI veilig, binnen de wettelijke kaders en met aantoonbare meerwaarde wordt geïmplementeerd.

Argumenten

1.1 De 3 sporen kunnen niet zonder elkaar worden uitgerold.

Voor de pilot bij Vergunningen en Veiligheid en voor het gebruik van AI binnen de organisatie binnen de kaders is de aanvullende technische maatregel noodzakelijk. De technische voorziening om veilig met AI te kunnen werken is een absolute noodzaak voor al het gebruik van AI binnen de organisatie.

1.2 Verantwoord gebruik van AI vraagt om aanvullende technische maatregelen.

Deze organisatorische maatregelen vormen een belangrijke basis. Aanvullend is het wenselijk om technische voorzieningen beschikbaar te hebben die toezicht en ondersteuning bieden op het gebied van AI-governance, cybersecurity en de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Daarom wordt voorgesteld om een technische tool aan te schaffen waarmee het gebruik van AI beter kan worden beheerst en risico's op beveiligings- en privacy-incidenten verder kunnen worden beperkt. De kosten hiervan bedragen naar verwachting circa € 50.000 per jaar.

1.3 Goede software zorgt voor veilige systemen en beschermt privacy.

Werken met AI moet veilig en volgens de privacywet (AVG) gebeuren. Met een speciaal softwaresysteem houden we grip op het gebruik van AI en voorkomen we datalekken of beveiligingsproblemen. Zo beschermen we de gegevens van onze inwoners en organisatie goed.

1.4 Enthousisatie pioniers als ambassadeurs voor het gebruik van AI.

Door enthousiaste pioniers binnen de kaders ruimte te geven om te werken met AI kunnen zij overige medewerkers enthousiasmeren in het gebruik van AI. Hierdoor verwachten wij een snelle normalisering van het gebruik van AI

1.5 Een gefaseerde aanpak maakt de meerwaarde van AI concreet.

De grootste meerwaarde van AI ligt niet uitsluitend in het gebruik van generatieve AI voor het beantwoorden van vragen, maar vooral in het ondersteunen en waar mogelijk automatiseren van repeterende werkzaamheden binnen gemeentelijke werkprocessen. Om deze mogelijkheden goed te benutten, is het nodig eerst inzicht te krijgen in de bestaande processen, de knelpunten daarin en de mogelijkheden om AI toe te passen. Daarom wordt voorgesteld om te beginnen bij het team Vergunningen en Veiligheid. Een externe partij analyseert een bedrijfsproces en brengt in beeld waar AI daadwerkelijk toegevoegde waarde kan bieden. Vervolgens ondersteunt deze partij bij de implementatie van de gekozen oplossingen. Voor deze eerste fase wordt uitgegaan van circa € 18.000,-. De ervaringen en resultaten uit deze pilot worden gebruikt om te bepalen hoe AI verder binnen de organisatie kan worden uitgerold. Het streven is om voor de zomer 2027 concrete resultaten te kunnen overleggen. Na een positieve evaluatie en bewezen resultaten wordt in overleg met het college bepaald in welk tempo en in welke volgorde uitbreiding plaatsvindt naar andere afdelingen.

1.6 Een gefaseerde aanpak minimaliseert financiële en operationele risico's .

Door te starten met één pilot binnen een specifiek werkproces (team Vergunningen en Veiligheid) wordt vooraf getoetst waar AI daadwerkelijk meerwaarde en tijdwinst oplevert. Dit voorkomt dat de gemeente op voorhand grote investeringen doet in technologieën zonder bewezen effect. Na een positieve evaluatie en bewezen resultaten wordt in overleg met het college bepaald in welk tempo en

in welke volgorde uitbreiding plaatsvindt naar andere afdelingen. Bij een versnelde uitrol van AI-gebruik binnen meerdere teams zullen ook meer financiële middelen benodigd zijn.

1.7 Werken met AI sluit aan bij het coalitieakkoord.

De inzet van AI als onderdeel van de gemeentelijke ontwikkeling is opgenomen in het coalitieakkoord. Onder dienstverlening en innovatie in het coalitieakkoord staat: “Kunstmatige intelligentie en andere digitale hulpmiddelen zetten wij in wanneer deze aantoonbaar bijdragen aan betere dienstverlening. Ook benutten wij beschikbare data en inzichten om beleid en uitvoering beter te onderbouwen, met blijvende aandacht voor privacy, transparantie en zorgvuldigheid”. Dit collegevoorstel komt tegemoet aan de belofte zoals opgeschreven in het akkoord.

2.1 Het huidige AI-beleid biedt voldoende ruimte voor medewerkers om met AI te werken.

De gemeente beschikt inmiddels over beleidskaders voor het gebruik van AI. Deze zijn via de HUB beschikbaar en geven medewerkers duidelijke richtlijnen voor het verantwoord gebruik van AI. Het is daarom niet nodig om het beleid op dit moment fundamenteel aan te passen. Daarnaast wordt via de Vught Academy een organisatiebreed bewustwordingsprogramma aangeboden, waarin onder andere cybersecurity, privacy en verantwoord gebruik van AI aan de orde komen. De verdere professionalisering richt zich vooral op het versterken van de toepassing in werkprocessen, het vergroten van bewustwording en kennis en het toevoegen van technische waarborgen.

4.1 Organisatiebrede AI-abonnementen zijn op dit moment niet noodzakelijk.

Vanuit de organisatie bestaat de wens om AI-abonnementen breed beschikbaar te stellen. Hoewel betaalde abonnementen aanvullende functionaliteiten kunnen bieden, zoals snellere verwerking, uitgebreidere mogelijkheden voor beeldgeneratie en aanvullende privacy- en gebruiksopties, wegen deze voordelen op dit moment onvoldoende op tegen de kosten en de keuze voor één specifieke leverancier. Het huidige AI-beleid biedt medewerkers voldoende ruimte om AI verantwoord te gebruiken binnen de vastgestelde kaders. Daarnaast wordt binnen de organisatie al gebruikgemaakt van Microsoft Copilot en wordt de technische beheersing verder versterkt met de voorgestelde AI-governancevoorziening. Het is bovendien wenselijk om de organisatie niet te vroeg vast te leggen op één specifieke AI-aanbieder. De ontwikkelingen binnen de markt gaan snel en Europese ontwikkelingen benadrukken het belang van digitale autonomie en het voorkomen van een te grote afhankelijkheid van enkele Amerikaanse technologiebedrijven.

Daarom wordt voorgesteld om organisatiebrede AI-abonnementen op dit moment niet beschikbaar te stellen. Individuele aanvragen kunnen, zoals nu ook gebeurt, via Topdesk worden ingediend en per geval worden beoordeeld.

Kanttekeningen

1.1 De ontwikkelingen rondom AI gaan snel.

De technologische ontwikkelingen rondom AI volgen elkaar in hoog tempo op. Hierdoor bestaat het risico dat investeringen in technologie en toepassingen binnen relatief korte tijd moeten worden aangepast of uitgebreid. De voorgestelde gefaseerde aanpak beperkt dit risico. Door jaarlijks te evalueren en de volgende stap mede te baseren op de opgedane ervaringen, kan de gemeente flexibel inspelen op nieuwe ontwikkelingen.

1.2 De meerwaarde van AI is afhankelijk van de kwaliteit van de werkprocessen.

De daadwerkelijke meerwaarde van AI is mede afhankelijk van de (data)kwaliteit en digitaliseringsgraad van de gemeentelijke werkprocessen. Ook de bereidheid van medewerkers om nieuwe werkwijzen en technologieën te omarmen (adoptie) is hierbij van belang. Dit onderstreept het belang van de voorgestelde procesgerichte aanpak. Door eerst processen te analyseren en vervolgens gericht te bepalen waar AI meerwaarde biedt, wordt voorkomen dat technologie wordt ingezet zonder duidelijke toegevoegde waarde.

1.3 Kennis en enthousiasme binnen de organisatie zijn noodzakelijk voor succesvolle implementatie.

De succesvolle toepassing van AI is niet alleen afhankelijk van technologie. Ook de manier waarop medewerkers met AI werken en de bereidheid om bestaande werkwijzen aan te passen zijn bepalend. Binnen de organisatie zijn medewerkers die al ervaring hebben met AI en enthousiast zijn over de mogelijkheden. Deze voorlopers kunnen een belangrijke rol vervullen bij het vergroten van kennis en het stimuleren van het gebruik van AI binnen hun teams. Voorgesteld wordt om deze medewerkers actief te betrekken bij de verdere implementatie en hen in staat te stellen collega's mee te nemen in het verantwoord en effectief werken met AI. Hiermee wordt de kennisontwikkeling binnen de organisatie versterkt en wordt voorkomen dat de implementatie uitsluitend afhankelijk wordt van externe ondersteuning.

3.1 De financiële positie van de gemeente vraagt om een integrale afweging.

De financiële ruimte van de gemeente staat onder druk. De voorgestelde uitgaven moeten daarom worden betrokken bij de integrale financiële afweging. De structurele kosten van de technische voorziening en de jaarlijkse procesgerichte implementatie moeten worden afgewogen tegen de verwachte efficiencywinst en kwaliteitsverbetering.

3.2 AI is een middel, geen bezuiniging.

De implementatie van AI dient niet primair te worden beschouwd als een bezuinigingsmogelijkheid. AI kan bijdragen aan efficiënter werken, betere dienstverlening en vermindering van administratieve lasten. Maar de invoering vraagt ook om investeringen in technologie, gegevenskwaliteit, beveiliging, governance, opleiding en begeleiding van medewerkers. Net als bij iedere ontwikkeling gaan de kosten uit voor de baten. Eventuele financiële baten zijn daarom niet vanzelfsprekend en zullen pas op langere termijn en afhankelijk van de toepassing zichtbaar worden. AI is een middel om kwaliteit en continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening te versterken, niet als instrument voor een vooraf ingeboekte taakstelling.

3.3 AI als hulpmiddel, geen wondermiddel.

AI kan de gemeente Vught helpen om slimmer te werken, de administratieve druk te verlagen en inwoners beter te ondersteunen. Om AI goed en veilig te gebruiken, moeten we echter eerst investeren in veilige systemen, goede datakwaliteit en trainingen voor medewerkers. De kosten gaan hierbij, net als bij iedere innovatie, voor de baten uit. We verwachten dat de voordelen pas op de middellange termijn zichtbaar worden, mits we stap voor stap te werk gaan en slim aansluiten bij landelijke ontwikkelingen. We zetten AI daarom in om onze dienstverlening te versterken, niet om vooraf al een bezuiniging in te boeken.

Participatie

Niet van toepassing.

Financiën

Op basis van de uitgevoerde marktverkenning wordt rekening gehouden met de volgende indicatieve kosten:

- circa € 50.000,- per jaar voor een technische tool voor AI-governance, cybersecurity en AVG;

- circa € 18.000,- per jaar voor procesanalyse en implementatieondersteuning, waarbij in het eerste jaar wordt gestart met maximaal twee processen binnen Vergunningen en Veiligheid;

- eventuele aanvullende implementatiekosten zijn afhankelijk van de uitkomsten van de procesanalyses en de bestuurlijke ambitie.

In de begroting 2026 zijn geen middelen beschikbaar voor deze uitgaven. Omdat er geen dekking aanwezig is in beschikbaar gestelde budgetten, de begroting 2026 een verwacht tekort van ruim € 2 miljoen laat zien en de bestuursrapportage alleen bedoeld is voor afwijkingen op afgesproken activiteiten kan niet gestart worden in 2026.

Daarom is voorgesteld het structureel benodigde bedrag van € 68.000, voor een integrale afweging, te verwerken in de Programmabegroting 2027 ev.

Juridisch

Niet van toepassing.

Communicatie

Het bestaande AI-beleid blijft via de HUB beschikbaar voor alle medewerkers. De verdere professionalisering van het gebruik van AI wordt ondersteund door het bewustwordingsprogramma binnen de Vught Academy. Daarnaast worden de aangewezen pioniers en voorlopers actief betrokken bij de verdere implementatie. Zij vervullen binnen de organisatie een belangrijke rol bij het delen van kennis, ervaringen en praktische toepassingen van AI. De resultaten van de eerste procesanalyses binnen Vergunningen en Veiligheid worden geëvalueerd. Op basis daarvan wordt bepaald welke vervolgstappen wenselijk zijn en welk volgend team voor de gefaseerde uitrol in aanmerking komt.

Bijlage(n)

Niet van toepassing.